

III

(Akty przygotowawcze)

KOMITET REGIONÓW

70. SESJA PLENARNA 6-7 CZERWCA 2007 R.

Opinia Komitetu Regionów w sprawie „Demograficzna przyszłość Europy”

(2007/C 197/01)

KOMITET REGIONÓW

- Podkreśla pilną potrzebę zróżnicowanej analizy przemian demograficznych na szczeblu regionów, miast i gmin, bo z jednej strony nawet w obrębie jednego państwa członkowskiego jednocześnie zachodzą całkowicie odmienne, a nawet sprzeczne ze sobą procesy, a z drugiej strony w różnych regionach Europy można zaobserwować pewne typowe wzorce tych przemian. Właściwe strategie polityczne i wytyczne dla regionów, miast i gmin w przyszłości muszą się opierać na realistycznych prognozach demograficznych.
- Jest zdania, że w każdym obszarze polityki należy uwzględnić rozwój demograficzny, aby zawczasu zapobiegać mogącym pojawić się na dłuższą metę niebezpieczeństwom, oraz by dostrzec i wykorzystać potencjalne szanse. Przy tym konieczne jest uznanie także niewygodnych prawd, a w publicznej debacie przyjęcie do wiadomości wszystkich faktów. Właściwe reakcje można opracowywać dopiero wtedy, gdy politycy i opinia publiczna zaczną traktować także kurczenie się liczby ludności — poza starzeniem się społeczeństwa — jako nieodwracalny fakt strukturalny.
- Podkreśla, że nie ma powodu, by jednoznacznie negatywnie postrzegać wyzwania wynikające z demografii. Z jednej strony rodzi się mniej dzieci niż to konieczne do utrzymania liczby ludności — co długookresowo stanie się problemem, dla którego społeczeństwo europejskie będzie musiało znaleźć rozwiązanie. Jednocześnie jednak ludzie żyją teraz coraz dłużej i cieszą się lepszym zdrowiem, co jest pocieszające. Co więcej, należy odnotować, że ludzie starsi mają potencjał ku temu, by wnieść prawdziwy wkład do społeczeństwa, i należy ten fakt uwzględnić w debacie. Świetnie prosperujące aglomeracje miejskie ciągle jeszcze przyciągają fale przyjezdnych, dzięki czemu udaje się zrekompenzować zbyt niską liczbę urodzeń.

I. Zalecenia polityczne

Komunikat Komisji „Demograficzna przyszłość Europy — przekształcić wyzwania w nowe możliwości”

COM(2006) 571 wersja ostateczna

KOMITET REGIONÓW

Ogólne uwagi o komunikacie Komisji

1. **Z wielkim zadowoleniem przyjmuje** inicjatywę Komisji, by kontynuować dyskusję nad Zieloną księgą „Wobec zmian demograficznych: nowa solidarność między pokoleniami” i zaakcentować zmianę sposobu patrzenia na te przemiany — nie jak na wyzwanie, lecz jak na szansę. Pomysł Komisji dotyczący wymiany doświadczeń oraz europejskiej dyskusji o podejściu do przemian demograficznych, której podsumowaniem byłoby organizowane co dwa lata forum nt. demograficznego rozwoju Europy, stanowi znaczącą pomoc dla państw członkowskich oraz władz lokalnych i regionalnych. Tworzenie i wspieranie sieci regionów na szczeblu europejskim oraz stosowanie i promowanie przykładów najlepszych praktyk wniesie ogromny wkład w konstruktywną i przyszłościową debatę na ten temat.

2. **Popiera** zasadnicze strategie Komisji, zmierzające do stworzenia Europy, która:

- sprzyja odnowie demograficznej, ułatwiając rodzinom pragnącym dziecka spełnienie tego pragnienia oraz pogodzenie życia zawodowego z osobistym;
- ceni pracę i nie zachęca do wcześniejszego przechodzenia na emeryturę, lecz sprzyja większemu zatrudnieniu i dłuższej aktywności o wyższej jakości poprzez strategie uczenia się przez całe życie, zakaz dyskryminacji ze względu na wiek i promowanie odpowiednich do wieku form organizacji pracy;
- zapewnia obywatelom Europy podstawy dla większej wydajności i lepszych osiągnięć, aby także w czasie przemian demograficznych utrzymać konkurencyjność Europy. Zmieniona struktura demograficzna Europy nie musi bynajmniej oznaczać niebezpieczeństwa zapaści gospodarczej, lecz kryje w sobie także szansę dla nowych produktów i usług, mogących zdobywać nowe rynki;
- jest przygotowana na przyjęcie i integrację legalnych imigrantów, którzy po pierwsze zaspokajają zapotrzebowanie na dodatkową siłę roboczą, a po drugie przyczyniają się do trwałości systemów zabezpieczeń społecznych;
- dzięki dobrej kondycji finansów publicznych potrafi stawić czoła zmieniającym się wymogom wobec systemów zabezpieczeń społecznych i zapobiega spychaniu coraz większego ciężaru na barki przyszłych pokoleń.

3. **Jest zdania**, że w każdym obszarze polityki należy uwzględniać rozwój demograficzny, aby zawnoczyć zapobiegającym pojawiać się na dłuższą metę niebezpieczeństwom, oraz by dostrzec i wykorzystać potencjalne szanse. Przy tym konieczne jest uznanie także niewygodnych prawd, a w publicznej debacie przyjęcie do wiadomości wszystkich faktów. Właściwe reakcje można opracowywać dopiero wtedy, gdy politycy i opinia publiczna zaczną traktować także kurczenie się liczby ludności — poza starzeniem się społeczeństwa — jako nieodwracalny fakt strukturalny.

4. **Podkreśla**, że nie ma powodu, by jednoznacznie negatywnie postrzegać wyzwania wynikające z demografii. Z jednej strony rodzi się mniej dzieci niż to konieczne do utrzymania liczby ludności — co długookresowo stanie się problemem, dla którego społeczeństwo europejskie będzie musiało znaleźć rozwiązanie. Jednocześnie jednak ludzie żyją teraz coraz dłużej i cieszą się lepszym zdrowiem, co jest pocieszające. Co więcej, należy uznać, że ludzie starsi mają potencjał ku temu, by wnieść prawdziwy wkład do społeczeństwa, i należy ten fakt uwzględnić w debacie. Świetnie prosperujące aglomeracje miejskie ciągle jeszcze przyciągają fale przyjezdnych, dzięki czemu udaje się zrekompensować zbyt niską liczbę urodzeń. Z drugiej strony, dla porównania, przemiany demograficzne zachodzą znacznie szybciej na wielu obszarach wiejskich ze względu na masowy odpływ ludzi młodych oraz, częściowo, przyływ osób starszych będących na emeryturze. Niemniej procesy te zaostrzają problemy w wyludniających się regionach, z których pochodzą nowi mieszkańcy tych aglomeracji.

5. **Popiera** pogląd Komisji, że należy przestrzegać praw każdego pokolenia, co zostało wyraźnie uznane także w komunikacie Komisji „Wspierać solidarność między pokoleniami” z 10 maja 2007 r. Dzieci i młodzież muszą mieć możliwość wielowymiarowego udziału w społeczeństwie. Wymaga to wspierania rodzin, tworzenia i utrzymywania wysokiej jakości żłobków, przedszkoli i szkół, nauki zawodu oraz perspektyw na pracę. Średnie pokolenia potrzebują pomocy i wsparcia w wychowywaniu dzieci i opiece nad nimi, ale także w opiece nad starszym pokoleniem. Wreszcie starsze pokolenie potrzebuje pomocy, by w zaawansowanym wieku możliwie niezależnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym.

6. **Za zasadnicze uznaje** wymienione przez Komisję czynniki oddziałujące na rozwój demograficzny. Ogólne cechy rozwoju demograficznego Europy to: spadek średniej liczby dzieci przypadających na jedną kobietę, rosnący udział ludzi starszych i wręcz sędziwych w społeczeństwie, stale zwiększająca się średnia długość życia i tylko częściowe zrównoważenie tych zmian w strukturze społecznej przez imigrację. Jednak dane zgrupowane według poszczególnych państw członkowskich nie odzwierciedlają w pełni faktycznie zachodzących procesów.

7. **Podkreśla** pilną potrzebę zróżnicowanej analizy przemian demograficznych na szczeblu regionów, miast i gmin, bo z jednej strony nawet w obrębie jednego państwa członkowskiego jednocześnie zachodzą całkowicie odmienne, a nawet sprzeczne ze sobą procesy, a z drugiej strony w różnych regionach Europy można zaobserwować pewne typowe wzorce tych przemian. Właściwe strategie polityczne i wytyczne dla regionów, miast i gmin w przyszłości muszą się opierać na realistycznych prognozach demograficznych, dostosowanych do specyfiki danego ograniczonego obszaru i powinny zapewniać wszystkim równość szans.

8. Powtórnie **wyraża swoje stanowisko**, zawarte już w opinii w sprawie zielonej księgi „Wobec zmian demograficznych: nowa solidarność między pokoleniami”. Komitet stwierdza, że w rozważaniach Komisji „Demograficzna przyszłość Europy — przekształcić wyzwania w nowe możliwości” oraz „Wspierać solidarność między pokoleniami” ujęto zasadnicze aspekty jego opinii.

Uwagi o wnioskach Komisji

9. **Podziela pogląd Komisji**, że to przede wszystkim w gestii państw członkowskich leży podejmowanie konkretnych działań w odpowiedzi na wyzwania demograficzne. Jednak podkreśla też szczególną odpowiedzialność samorządów lokalnych i regionalnych za rozwiązywanie problemów związanych z przemianami demograficznymi. Wszak przemiany te w szczególnie sposób oddziałują właśnie na miasta i gminy.

10. Zdecydowanie **popiera** zamierzenie Komisji Europejskiej, aby zawrzeć nowy pakt pomiędzy pokoleniami. Oznacza to, że:

— Należy zagwarantować prawa i interesy każdego pokolenia. Coraz bardziej znaczący staje się dostęp poszczególnych pokoleń do systemu edukacyjnego, rynku pracy i życia społecznego. Zwłaszcza dzieci i młodzież, których liczebność w stosunku do ogółu ludności spada, potrzebują dobrych i sprawdzonych możliwości uczestnictwa w starzejącym się społeczeństwie. Należy ogólnie intensyfikować wysiłki na rzecz poszczególnych grup wiekowych, w szczególności sposób uwzględniając sytuację życiową dzieci i młodzieży, ale także promując nowy i zróżnicowany wizerunek wieku.

— Wymiana doświadczeń, wiedzy i wsparcia pomiędzy pokoleniami jest warunkiem zdolności społeczeństwa do rozwiązywania się do solidarnego współżycia. Tego typu wymiana odbywa się przede wszystkim w ramach rodziny. Niemniej w związku z konieczną choćby na rynku pracy mobilnością i elastycznością oraz coraz większą liczbą osób żyjących pojedynczo, w procesie przemian demograficznych na znaczeniu zyskują pozarodzinne relacje międzypokoleniowe. Zjawisko to trzeba będzie wkrótce uwzględnić także na poziomie europejskim, ponieważ poprzez podejście międzypokoleniowe lepiej niż dotąd można wykorzystać istniejący potencjał na rzecz kształtowania przemian demograficznych.

Dlatego w przyszłości należy bardziej wspierać sieci i inicjatywy oparte na podejściu międzypokoleniowym.

— Dlatego też na szczeblu europejskim należy opracować nowy pakt międzypokoleniowy, poświęcony stałej wymianie wiedzy i doświadczeń wraz z modelami sprawdzonych metod w zakresie rozwoju społecznego w warunkach przemian demograficznych. Dotyczy to także kontynuacji forum nt. demograficznego rozwoju Europy. W tym przejrzystym i otwartym dialogu powinny w jak największym stopniu uczestniczyć reprezentatywne stowarzyszenia społeczeństwa obywatelskiego.

11. **Za konieczne uważa** zwrócenie uwagi na reformy zainicjowane już na szczeblu krajowym i europejskim, takie jak: odnowiona strategia lizbońska na rzecz wzrostu i zatrudnienia, pakt stabilności i wzrostu, strategia zrównoważonego rozwoju, polityka spójności oraz otwarta metoda koordynacji w dziedzinie ochrony i integracji społecznej. Przypomina jednak, że do stworzenia ogólnych warunków dla potrzebnych działań na szczeblu europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym zdecydowanie nie wystarczy apel o dalsze usilne starania, nawet mimo podania pięciu zasadniczych kierunków politycznych.

12. W komunikacie Komisji **dostrzega** brak analizy roli, jaką ma odgrywać polityka władz krajowych, regionalnych i lokalnych. Procesy demograficzne są w szczególnym stopniu procesami regionalnymi i lokalnymi. Wskutek tego, że w komunikacie połączono dane dotyczące poziomu krajowego i europejskiego, może powstać wrażenie, iż właśnie na tych szczeblach należy kwestie te rozwiązywać, co jest z punktu widzenia KR-u mylące. W ten sposób utrudni się raczej dostrzeżenie narastających dysproporcji pomiędzy regionami, w tym także tych spowodowanych migracją wewnętrzną w państwach członkowskich.

13. Z zadowoleniem **przyjmuje** zamierzenie Komisji, by co dwa lata organizować europejskie forum demograficzne, którego wyniki zostaną zawarte w rozdziale rocznego sprawozdania z postępów. Niemniej za niewłaściwe uważa jednostronne skupianie się na kwestii zwiększania przeciętnej długości życia obywateli. Należy raczej rozmaite aspekty przemian demograficznych traktować równorzędnie.

14. **Podkreśla**, że przemiany demograficzne wiążą się z ogromną szansą, aby poprzez nowe produkty i usługi poprawić jakość życia osób starszych i w ten sposób tworzyć nowe miejsca pracy, zwiększyć wzrost gospodarczy oraz konkurencyjność Europy. Dotyczy to wszystkich dziedzin, które wspierają samodzielne i aktywne życie osób starszych — rzemiosła, przemysł, handlu i stowarzyszeń społecznych, m.in. w branży turystycznej, kulturalnej, w usługach związanych z gospodarstwem domowym, mobilnością czy finansami.

15. **Popiera** ideę, aby potrzeby osób starszych oraz szanse tzw. *silver-economy* w większym stopniu uwzględnić również na szczeblu UE, a tym samym ująć je także w strategii lizbońskiej.

Uwagi i zalecenia Komitetu Regionów

16. **Stwierdza**, że ogólne europejskie trendy demograficzne na szczeblu regionalnym znacznie się różnią. Przy tym zjawiska te nakładają się na siebie i powodują, że w Europie jedne regiony są górą (np. wielkomiejskie obszary Londynu i Monachium), a inne tracą (np. wschodnie regiony Niemiec lub ściana zachodnia w Polsce). W efekcie zagrożona jest spójność terytorialna. Poza zmianami demograficznymi, także migracje spoza Wspólnoty wpływają na obraz europejskiego społeczeństwa. Migracja wewnątrz Unii nasila tylko trendy panujące na większych obszarach, przy czym zwłaszcza świetnie prosperujące aglomeracje miejskie stają się coraz bardziej atrakcyjne. Skutkiem tych różnorodnych tendencji są zachodzące jednocześnie procesy przyrostu i kurczenia się ludności.

17. **Podziela** pogląd Komisji, że w obliczu przemian demograficznych wzrasta znaczenie zależności między innowacyjnością a kwalifikacjami. W przyszłości trzeba lepiej umożliwić kobietom, szczególnie matkom, wykorzystywanie ich kwalifikacji według ich chęci i potrzeb. Ponadto systemy oświaty oraz przedsiębiorstwa już dziś stopniowo powinny nastawiać się na coraz większą liczbę osób starszych oraz migrantów i w ścisłej współpracy wdrażać nowe formy kształcenia ustawicznego.

18. Kwestię godzenia życia rodzinnego z życiem zawodowym **ocenia** jako istotny element konkurencyjności danej lokalizacji, który należy wspierać także w ramach europejskiej polityki na rzecz zatrudnienia. Odgrywa on również ważną rolę w opracowywaniu strategii dla Europy sprzyjającej rozwojowi demograficznemu.

19. Z zadowoleniem przyjmuje więc przedstawiony przez Komisję komunikat „Wspierać solidarność między pokoleniami”. Komitet przestrzega jednak przed traktowaniem działań służących wspieraniu rodziny i godzeniu życia prywatnego i zawodowego jako jedynej reakcji politycznej na zmiany demograficzne. Wiele regionów musi w bardzo konkretny sposób reagować na rozwój sytuacji demograficznej, dostosowując świadczenia i infrastrukturę — działania w zakresie polityki rodzinnej, choć są konieczne, powoli wpływają na zmiany demograficzne. Ponadto w wielu regionach odpływ wykwalifikowanych młodych ludzi stanowi większy problem niż faktyczny przyrost naturalny wśród tych, którzy pozostają w danym regionie.

20. Z zadowoleniem przyjmuje zamiar stworzenia wspomnianego w komunikacie „Wspierać solidarność między pokoleniami” „przymierza dla rodziny” w celu wspierania koniecznej wymiany sprawdzonych rozwiązań i obszernych informacji. Usilnie radzi jednak, by tego „przymierza dla rodziny” nie postrzegać jedynie pod kątem zwiększania wskaźnika urodzeń, ale by widzieć w nim także narzędzie szeroko zakrojonego reagowania na rozwój demograficzny. Komitet Regionów i związane z nim władze lokalne i regionalne powinny zostać w pełni włączone w prace przymierza i podkreślają swą gotowość do konstruktywnej współpracy i przedstawiania propozycji co do dalszego kształtowania europejskiej polityki dotyczącej pokoleń.

21. **Podkreśla** regionalne różnice w rozwoju demograficznym. Regiony rozwijające się przyciągają przede wszystkim

ludzi młodych, kobiety i imigrantów. Przy tym jednak w tych regionach nasila się zróżnicowanie społeczne w wyniku procesów segregacyjnych, co z jednej strony wyżej stawia poprzeczkę, jeśli chodzi o integrację, a z drugiej strony wymaga większych wysiłków w zakresie rozbudowy i ulepszenia infrastruktury dostosowanej do wieku, aby nie dopuścić do nadmiernego wykluczenia społecznego.

22. **Stwierdza**, że dla przyszłości społeczeństwa decydującą kwestią jest integracja imigrantów. Komitet wychodzi z założenia, że mimo wzmoczonych wysiłków w zakresie edukacji mających na celu lepsze wykorzystanie potencjału młodych pokoleń, istnieje zapotrzebowanie na wysoko wykwalifikowanych pracowników spoza Europy. Ważna rywalizacja o wysoko wykwalifikowaną siłę roboczą wpłynie jednak tylko w ograniczonym stopniu na rozwój demograficzny.

23. **Zwraca uwagę**, że z regionów wyludniających się w pierwszej kolejności wyjeżdżają osoby młode (zwłaszcza z grupy wiekowej od 20 do 30 lat), kobiety oraz ludzie dobrze wykształceni. W przeciwieństwie do regionów rozwijających się, obszary te nie są też punktem docelowym dla imigrantów. W ten sposób w ramach jednakowych trendów obserwowanych w skali makro powstają na poziomie regionów Europy bardzo różniące się między sobą problemy.

24. Dlatego Komitet **zwraca uwagę** na problem opieki w przyszłości. Regiony wyludniające się tracą nieproporcjonalnie dużo ludzi aktywnych. Wskaźnik obciążenia demograficznego, czyli liczba osób w wieku emerytalnym w stosunku do populacji w wieku produkcyjnym (*old age dependency ratio*) nie wzrasta równomiernie. Tym samym masowe wyjeżdżanie młodych ludzi w jeszcze jaskrawszym świetle stawia problem przyszłego wsparcia dla osób w podeszłym wieku, szczególnie jeśli wziąć pod uwagę prywatne usługi w zakresie opieki w domu. Z tego względu właśnie w regionach wyludniających się na znaczeniu zyska opieka społeczna świadczona przez sektor publiczny lub niezależne podmioty.

25. **Za konieczne uważa** śledzenie na szczeblu regionalnym owych całkowicie przeciwstawnych procesów oraz opracowanie instrumentów statystycznych służących ich analizie. Przy tym w zestawieniach danych dotyczących szczebla lokalnego, regionalnego i krajowego trzeba zwracać uwagę na ich porównywalność. Taki społeczno-demograficzny monitoring powinien mieć charakter stały.

26. **Podkreśla** szczególny rozwój w państwach członkowskich Europy Środkowo-Wschodniej i w landach należących do byłej NRD. W tych regionach efekty spadku liczby urodzeń i przemian strukturalnych czynników demograficznych już teraz są najbardziej widoczne, a jednocześnie procesy te zachodzą w przyspieszonym tempie. Stan, w jakim dziś znajdują się te regiony, większość regionów Europy osiągnie dopiero po pewnym czasie albo w nieco mniejszym zakresie. Zdaniem KR-u, wsparcie tych regionów, np. w ramach inicjatywy Komisji „Regiony na rzecz zmian gospodarczych” umożliwi opracowanie odpowiednich instrumentów, by stawić czoła przemianom demograficznym w całej Europie.

27. **Zwraca uwagę** na problemy, jakie w obrębie państw członkowskich dotyczą różnych kultur mniejszości szczególnie narażonych na wyzwania, jeśli chodzi o zachowanie własnej kultury i języków, w związku z przemieszczaniem się ludności oraz przemianami demograficznymi. Zmiany w składzie społeczności i rodzin prowadzą do zmian nawyków oraz sposobu użycia języków, co wymaga od społeczności przygotowania się i poczynienia planów.

28. **Stwierdza**, że obecne wyzwania demograficzne są wyjątkowe w historii Europy. Dlatego nie ma żadnych gotowych i sprawdzonych recept, w jaki sposób społeczeństwo europejskie miałoby najlepiej na te zmiany reagować. Na świecie dotąd jedynie w Japonii zebrano pewne doświadczenia. KR z uznaniem przyjmuje więc otwarte podejście Komisji do tej problematyki.

29. W komunikacie Komisji Komitet **dostrzega** przesadne skupianie się na kwestii zwiększania średniej długości życia i konsekwencjach tego zjawiska. Nie wspomniano natomiast, jak radzić sobie ze skutkami kurczenia się liczby ludności i zmianą struktury w wyludniających się regionach, choć zagadnienia te są równie istotne. Wprawdzie problemy te należy rozwiązywać raczej na szczeblu krajowym i regionalnym, to jednak, choćby w odniesieniu do infrastruktury, stanowią one także temat potrzebnej debaty o przydzielaniu środków z funduszy strukturalnych.

30. W związku z tym **za konieczne uważa** zrewidowanie europejskich strategii jednostronnie nastawionych na wzrost. Regiony wyludniające się powinny nastawić się na inne koncepcje rozwoju — muszą one zapewnić i utrzymać infrastrukturę dla mniejszej liczby mieszkańców oraz odpowiednio uwzględnić ich potrzeby w regionalnych koncepcjach rozwoju. Nie oznacza to wcale, że trzeba inwestować mniej, a raczej, że trzeba inwestować inaczej. Kwestie rozwoju gospodarki i społeczeństwa przy spadku zaludnienia i silnych dysproporcjach pomiędzy regionami mają przede wszystkim charakter jakościowy, a nie ilościowy. Oznacza to, że dotychczasową koncepcję polityki, nastawioną wyłącznie na wzrost, trzeba uzupełnić o aspekt wyludnienia i zmian.

31. **Stwierdza**, że trzeba spełnić następujące warunki polityczne, by dać sobie radę z wyzwaniami wynikającymi z przemian demograficznych:

— Należy przestać sprzyjać bezcelowej rywalizacji między miastami i regionami o nowych mieszkańców. Większe i silniejsze miasta i regiony, dzięki swej prężności i oferowanym korzyściom, przyciągają nowych mieszkańców. Dzieje się to jednak kosztem innych miast i regionów, gdzie sytuacja demograficzna dalej się pogarsza.

— W poszukiwaniu rozwiązań trzeba zawczasu zaangażować wyższe szczeble administracji. Regiony, w większym niż dotychczas stopniu, będą musiały wspólnie opracowywać kompleksowe strategie oparte na współpracy.

— Poprzez informowanie o konsekwencjach przemian demograficznych, trzeba jak najwcześniej zaangażować całe społeczeństwo, aby wszystkie podmioty społeczne mogły dostosować swoje działania do tych przemian.

— Rządy muszą stworzyć pewne warunki w celu spowolnienia procesu przemian demograficznych. Strategie we wszystkich państwach członkowskich powinny uwzględniać potrzeby młodych kobiet, które pragną kontynuować karierę i jednocześnie posiadać rodzinę; wymaga to wprowadzenia mechanizmów większego wsparcia społecznego. Podobne mechanizmy należy wprowadzić również dla ludzi starszych poprzez stworzenie bardziej elastycznej organizacji pracy.

32. **Za konieczne uważa** więc wspieranie zróżnicowanych strategii, dostosowanych do specyfiki danego regionu, gwarantujących obywatelom możliwie łatwy dostęp do usług użyteczności publicznej, usług opartych na technologiach informacyjno-komunikacyjnych i do kształcenia.

33. **Podkreśla**, że przemiany demograficzne wymagają nowego spojrzenia na życie zawodowe obywateli. Zarówno w sektorze prywatnym, jak i w administracji ważne będzie korzystanie w większym stopniu z doświadczeń starszych pracowników. Osobom starszym należy koniecznie pozwolić na większą elastyczność w ostatnich latach ich życia zawodowego. Należy zaoferować takie podstawowe możliwości, jak praca w domu, ruchomy czas pracy oraz stopniowe przechodzenie na emeryturę, które mogą zachęcić starszych pracowników do dłuższej aktywności zawodowej. Społeczeństwa Europy, a przede wszystkim strony zbiorowych umów pracy powinny opracować inne modele podziału okresów aktywności zawodowej, aby z jednej strony młodym pracownikom umożliwić lepsze perspektywy zatrudnienia, a jednocześnie sprzyjać formom zatrudnienia dostosowanym do wieku.

34. **Apeluje** o intensyfikację uczenia się przez całe życie jako prawa i obowiązku obywateli, by potrafili stawić czoła wciąż zmieniającym się wymogom gospodarki i życia społecznego.

35. **Stwierdza**, że w regionach wyludniających się trzeba dostosować usługi w zakresie zaspokajania potrzeb bytowych, infrastrukturę i życie społeczne, odpowiednio do liczby mieszkańców i do zmieniającego się, coraz mniejszego zapotrzebowania. Wyzwania, przed którymi stanęły państwa Europy Środkowo-Wschodniej po ostatniej fali rozszerzenia oraz wschodnie landy Niemiec pokazują, że koncepcje polityczne nastawione na ograniczenie i przebudowę infrastruktury staną się w przyszłości istotną kwestią dla konkurencyjności regionów.

36. **Za konieczne uważa** ogólne przeanalizowanie funduszy strukturalnych i Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) pod kątem stawiania czoła konsekwencjom przemian demograficznych. Toteż Komitet z zadowoleniem przyjmuje zapowiedź Komisji dotyczącą przyjęcia do końca 2008 r. komunikatu z propozycjami lepszego wyjścia naprzeciw specyficznym potrzebom starzejącego się społeczeństwa i zwrócenia szczególnej uwagi na potencjalną rolę funduszy strukturalnych w tym zakresie.

37. **Zachęca** w związku z tym do przeanalizowania roli funduszy strukturalnych i EFRROW także pod kątem konieczności wystarczającego uwzględnienia w ich instrumentach regionów rozwijających się i regionów wyludniających się. Ponadto KR zwraca się z prośbą o zaplanowanie tej analizy czasowo w taki sposób, by jej wyniki były znane już w pierwszej połowie okresu finansowania. KR oczekuje, że Komisja

wyeksponuje zagadnienie przemian demograficznych w priorytetach programów celu 3 oraz w programie INTERREG IVC.

38. **Zwraca uwagę** na fakt, że regiony miejskie odnotowujące znaczny przyrwył mieszkańców stoją przed ogromnymi problemami związanymi z integracją odmiennych społeczności. Procesy demograficzne w różnym stopniu dotyczą poszczególnych grup społecznych. Dlatego integracja młodych imigrantów będzie kwestią przyszłości europejskiego społeczeństwa. To zwłaszcza regiony miejskie doświadczą gwałtownej zmiany w demograficznej strukturze różnych grup składających się na społeczność ich mieszkańców.

39. W tym kontekście **proponuje**, by na szczeblu europejskim wskazać regiony i lokalne jednostki terytorialne, w których obserwuje się typowe problemy i procesy, wymagające jednak odrębnych rozwiązań i strategii. Przykłady podane w załączniku mają być pomocą w sporządzeniu tego typu listy.

Bruksela, 6 czerwca 2007 r.

Przewodniczący
Komitetu Regionów
Michel DELEBARRE

II. Procedura

Tytuł	Komunikat Komisji „Demograficzna przyszłość Europy — przekształcić wyzwania w nowe możliwości”
Sygnatura	COM(2006) 571 wersja ostateczna
Podstawa prawna	art. 265 ust. 1 TWE
Tryb postępowania	
Data wniosku Komisji	12 października 2006 r.
Data decyzji Prezydium	25 kwietnia 2006 r.
Komisja odpowiedzialna	Komisja Polityki Gospodarczej i Społecznej (ECOS)
Sprawozdawca	Dr. Gerd Harms, pełnomocnik kraju związkowego Brandenburgia ds. federacji i Europy, sekretarz stanu w kancelarii stanu (DE/SPE)
Notatka analityczna	14 grudnia 2006 r.
Posiedzenie komisji	2 lutego 2007 r.
Data przyjęcia przez komisję	30 marca 2007 r.
Wynik głosowania komisji	Przyjęta większością głosów
Data przyjęcia na sesji plenarnej	6-7 czerwca 2007 r., sesja z dn. 6 czerwca
Wcześniejsza opinia Komitetu	Opinia Komitetu Regionów w sprawie Zielonej księgi: „Wobec zmian demograficznych: nowa solidarność między pokoleniami” CdR 152/2005 fin (1) — COM(2005) 94 końcowy

(1) Dz.U. C 115 z 16.5.06, s. 61.